

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida
FÖRORD	1
INVENTERING AV NYBROÅN MED TILLFLÖDEN	2
Översiktskarta	2
Trydeån med biflöden	3
Sträcka 1 från Fågeltafta till Spjutstorp	3
Sträcka 2 från Spjutstorp till Tryde	4
Sträcka 3 Røjdebäcken	4
Sträcka 4 Snavabäcken	5
Västra tillflödet (4b)	5
Sträcka 5 från Tryde till Fylan	5
Biflöde från Svansmosse (5a)	6
Biflöde Söder om Tosselilla (5d)	6
Fyleån med biflöden	7
Sträcka 6 Fyleån uppströms Fylan	7
Sträcka 7 Fyleån nedströms Fylan	7
Biflödet från Stenby gård (7a)	8
Sträcka 8 Kulleån med biflöde	8
Nybroån med biflöden	9
Sträcka 9 Nybroån från Allevad till Köpingemölla	9
Biflödet söder Högestad (9a)	10
Sträcka 10 Örupsån	10
Biflödet från Toarp (10a)	11
Sträcka 11 Välabäcken	12
Biflöde Välabäcken (11a)	12
Sträcka 12 Tillflöden till "Nedrabydammarna"	13
Tillflödet väster om Tosterup (12b)	14
Tillflödet från Munka Tågarp (12c)	14

Sträcka 13 från Köpingemölla till landsvägsbro söder Barevadsmölla ...	15
Sträcka 14 från dubbelbroarna nedströms Barevad till havet	15
Sträcka 15 Herrestadsbäcken från St Herrestads reningsverk	16
Biflödet från Öja till Herrestadsbäcken (15a).....	16
Biflödet från Lv 4 till Herrestadsbäcken (15b).....	17
Biflödet från Öja mosse till flödet från Lv 4 (15c).....	17
Biflödet från Öja till flödet från Lv 4 (15d).....	18
Biflödet från Fredrikbergsskogen till Herrestadsbäcken (15e).....	18

FÖRORD

Våren och sommaren 1997 och delar av våren 1998 inventerades förhållandena utmed vattensystemet Nybroån med tillflöden. Projektet initierades av Nybroåkommittén och uppläggningsen av projektet gjordes av Bengt Jadner (Tomelilla kommun) och Siv Bengtsson-Lindsjö (Ystads kommun) och har utförts som ett ALU-projekt av Robin Ekman och Robert Orlik. Förutom denna beskrivning finns data från fältprotokollen inlagda i en databas.

Sträcka 2 från Spjutstorp till Tyde

Med undantag av Spjutstorp omges åsträckan till största delen av åker- och betesmark med inslag av träd- och busksamlingar samt träd- och buskridåer. Åns omgivning kring ån är relativt flacka med undantag av ett något mera kuperat parti vid Spjutstorp. Jättelokor förekommer mycket rikligt mellan Sälshögsmölla och Snavabäckens inlopp i ån. Det finns relativt mycket bebyggelse invid ån men merparten av denna finns samlad i Spjutstorp.

Huvuddelen av åsträckan har rätats, men ett par parti med ett mera naturligt förlopp finns också. Strömningshastigheten varierar mellan långsam till snabb och med en medelhastighet på något över medel. Bottensubstratet varierar med strömningshastigheten och det finns sträckor med grovstenig botten, även skiffer, lika väl som partier med mjuka bottnar. Genom Spjutstorp och fram till Sälshög är det i huvudsak fasta bottentyper. Efter Sälshög minskar strömningshastigheten vilket gör att bottarna blir relativt mjuka och de är här ofta kraftigt bevuxna. Längs åsträckan ansluter fyra biflöden, varav ett är Røjdebäcken (3) som går in i ån i Spjutstorp. Mellan Spjutstorp och Sälshög ansluter två mindre biflöden, ett från norr (2b) och ett från söder (2a). Vid åsträckans slut går Snavabäcken in i Trydeån.

Speciella noteringar som vi gjorde under inventeringen

- Ett par hundra meter nedströms Sälshögsmölla på södra sidan av ån finns det en gammal damm som får sitt vatten från ett mindre tillflöde. Troligen går det med små medel att förändra dammen till en våtmark. Mellan ån och dämmet finns det en jordvall. På västra sidan är det en stenvall som fungerar som avgränsning mot lägre mark. Vid mitten på dammens lågsida mot ån finns det en dammlucka som reglerar vattennivån i dammen.
- Vid Spjutstorps idrottsplats såg vi rikligt med öring och enligt vad vi hörde vandrar en mindre mängd havsöring upp till Spjutstorps reningsverk under lektid.
- Ett par hundra meter nedströms Sälshögsmölla fann vi ett mindre antal gula svärdsiljor.

Sträcka 3 Røjdebäcken

Røjdebäcken bildas av två flöden, ett större från Onslunda och ett mindre norr om Marietorp (3b). Det större flödet uppstår i ett skogsbeväxt våtmarksområde från ett par kulvertar och utflöden från våtmarkerna. Här finns ett större bestånd jättelokor. Efter våtmarksområdet övergår vegetationen i omgivningen till åker- och betesmark med inslag av träridåer och skogsdungar. Omgivningarna kring ån är flacka och har relativt lite bebyggelse med undantag för Spjutstorp vid åns inlopp i Trydeån.

Åns förlopp är rätat och eftersom åns omgivning är flack är strömhastigheten låg. Bottensubstratet är i huvudsak mjukt och vegetationen i åfåran är bitvis riklig.

Speciella noteringar som vi gjorde under inventeringen

- I våtmarken såg vi ödlor av en storlek upp till sju centimeter, en lövgroda som var fyra till fem centimeter lång, samt småfisk. Väster om Marietorp noterade vi större fisk, troligen öring, och något uppströms Spjutstorp siktade vi ett flertal öringar.

på den andra halvan, där kraftig skog tar vid, försvinner lokorna nästan helt. I anslutning till ån förekommer det endast lite bebyggelse i form av två möllor. Nordost om möllan vid Fåglasång finns det en strutsfärm som gränsar i öster mot ett litet biflöde till Trydeån.

Åns förlopp ger ett naturligt intryck med nästan genomgående hög strömningshastighet. Bottensubstratet är i huvudsak sten och grövre grus. Längs åsträckan ansluter tre mindre biflöden (5b, 5c och 5e) och ett större (5d), samt en stor kulvert som troligen är flödet från Svansmosse (5a). Kulverten mynnar ut i ån vid början på åsträckan och kommer troligen från Svansmosse, norr Tomelilla. På norra sidan ån norr om Svampabanan finns det två mindre grävda dammar, som troligen är ämnade för kräftor.

Biflöde från Svansmosse (5a)

Omgivningarna kring ån består i huvudsak av gräsmark och åker med inslag av träridåer och trädgångar. Området är flackt. Vid inventeringstillfället växte det inga jättelokor längs vattendraget. Med tanke på biflodets längd får man anse att det finns relativt rikligt med bebyggelse i åns närhet.

Åns förlopp är rätat med nästan genomgående låg strömningshastighet. Bottensubstratet varierar mellan mjuka och hårda bottenar. Bitvis växer det rikligt med vattenvegetation i biflodet.

Speciella noteringar som vi gjorde under inventeringen

- Plantering av träd längs biflodets kanter skulle väsentligt minska vattenvegetationen på de mest bevuxna partierna.
- Då biflodet är kulverterat både upp- och nedströms den inventerade sträckan bör vattentemperaturen var förhållandevis låg då biflodet ansluter till annat flöde.
- Längs biflodet ansluter det ett relativt stort antal rör från sidorna.

Biflöde Söder om Tosselilla (5d)

Biflodet börjar med en kulvert söder om Tylehögs gård, väster om Tomelilla. Vegetationen kring biflodet varierar mellan åker- och betesmark men det finns också stora inslag av blandskog. Den sista tredjedelen av biflodet omgärdas av en blandning av löv- och blandskog. Första halvan av sträckan är relativt flack, och där skogen dominerar är terrängen kuperad och sluttar ned mot ravinen söder om Ramsås. Åns förlopp är till största delen rätat längs en nedlagd järnväg. Den sista delen, som rinner genom löv- och blandskog, har ett mer naturligt förlopp med ett bottensubstrat som varierar mellan sten, grus och sand.

Speciella noteringar som vi gjorde under inventeringen

- Väster om Tylehögs gård finns det en mindre golfbana som tar vatten från biflodet för bevattning av gräsytor. Nedströms golfbanan fann vi ytterligare två bevattningspumpar varav den ena hämtade sitt vatten ur en liten bevattningsdamm. Totalt torde dessa tre pumpar svara för ett ansevärt vattenuttag under sommaren då vattenföringen är låg i biflodet.

Fyleån med biflöden

Fyledalen är ett mycket naturskönt område med en rik flora och fauna. I beskrivningen delar jag upp Fyleån i två delar. Den första delen omfattar Fyleån uppströms Fylan, den andra delen omfattar Fyleån nedströms Fylan.

Sträcka 6 Fyleån uppströms Fylan

Åsträckan omges till största delen av ren lövskog eller gräsmark med skogsdungar som här och var växer fram till åkanten. Området de närmaste hundra metrarna kring ån är flackt, vilket ger dalen ett öppet intryck. Det finns inga jättelokor längs ån. Bebyggelsen längs sträckan består av Fyleverken som gränsar direkt mot ån, samt Eriksdal som ligger en bit ifrån ån.

Ån är här rätad och rensas kontinuerligt av dikningsföretag. Strömningshastigheten är medel. Bottensubstratet i ån är i huvudsak sand. I början på sträckan från norra sidan ansluter det ett biflöde (6a) från en kulvert. Vid Fyleverket ansluter det en bäck (6b) som får delar av sitt vatten från en källa. I bäckens närhet finns det inslag av skräp men jag såg även ett par jättelokor i bäckens omgivning. I övrigt så får ån vatten från olika dikningssystem som avvattnar de omkringliggande fälten.

Speciella noteringar som vi gjorde under inventeringen

- Vid Fuglunda finns en sandindustri (Fyleverket). På sydöstra sidan om Fyleverket finns det fyra flockningsdammar för att minska vattnets grumlighet som Fyleverket kontinuerligt pumpar ur sitt grustag. Vattnet som går ut i Fyleån efter att det har passerat genom dammarna är mycket klart.
- Cirka 800 meter uppströms Eriksdal finns det en nygrävd damm som är ungefär 200 m lång och 40 meter bred. Dammen är troligen en kräftdamm, för vi fann i den tegelrör av den typen som ofta brukar användas i kräftdammar.
- Under inventeringen av detta område noterade vi en fisk som troligen var nejonöga. Vi såg också spår efter vildsvin i området.
- Skräp och jättelokor bidrar till jorderosion då de beskuggar marken till den grad att få andra växter kan leva i deras skugga. Om skräp och jättelokor får möjlighet att breda ut sig till den omfattning att de skapar skräp- eller jättelokalandskap så kommer marken under att bli helt kal vilket gör att det inte finns någon annan vegetation som binder jorden.

Sträcka 7 Fyleån nedströms Fylan

Vegetationen vid ån på sträckan Fylan till Allevad växlar mellan betesmark och mycket tät lövskogsvegetation. Dalgången är lummig och grön, då det är gott om skogspartier och trädridåer. Inte heller i detta område förekommer några större höjdskillnader invid ån. De partier som är obetade hyser på ett par platser mycket talrika bestånd av jättelokor. Flertalet av dessa jättelokor växer olyckligtvis på relativt svåråtkomliga platser. Området är i det närmaste obebyggt, något nedströms Fylan finns det en gammal kvarn vars dämme är ur funktion.

Trydeån har sitt inflöde i Fyleån vid Fylan, och Fyleån blir väsentligt mycket större här.

bottensubstratet mest av sten och grus. I åns direkta närhet finns det endast bebyggelse i form av Kullemöllan. Jättelokor saknas helt längs ån.

På denna sträcka ansluter ett biflöde (8a) från skogen öster om Eneborg. Biflödet har sin början inne i ett mycket tätt lövskogsområde. Längs åns förlopp genom skogen finns det våta partier. Från skogen till biflodets inlopp i Kulleån är det delvis betad gräsmark. Det finns ingen bebyggelse eller jättelokor längs biflödet.

Speciella noteringar som vi gjorde under inventeringen

- Cirka 600 meter Nedströms vägen mellan Baldringe och Högestad siktade vi ett par bäcköringar i ån.

Nybroån med biflöden

Sträcka 9 Nybroån från Allevad till Köpingemölla

Längs åkanterna utmed sträckan Allevad till Köpingemölla består vegetationen huvudsakligen av gles till mycket tätt lövskog. Omgivningarna i övrigt består till största delen av åker- eller betesmark. Sträckan Allevadsmölla till Svenstorps villa är mycket naturskön med bitvis väldigt kraftig vegetation kring ån. Jordbrukslandskapet är lätt kuperat. Anmärkningsvärt nog finns det relativt lite jättelokor längs sträckan om man bortser från de mer öppna partierna där de frodas. Möjligen kan frånvaron bero på att lokorna inte får grepp i den täta vegetationen längs ån. Bebyggelsen kring ån är koncentrerad till St. Köpinge. I övrigt finns det endast tre möllor och ett mindre antal gårdar längs sträckan.

Ån har ett meandrande förlopp längs stora delar av sträckan. Det är endast längs järnvägen som åns förlopp är rakt i visa partier. I samband med kvarndämmen vid Allevadsmölla, Munkamöllan och Svenstorps villa finns det deltalika sträckor. Även längs järnvägen delar ån upp sig i små flöden på korta sträckor. Strömhastighet varierar mellan långsam och snabb, men är övervägande medelsnabb. Bottensubstratet består av sand eller sten. Det gick dock inte att klart urskilja var gränserna mellan dessa områden gick, men jag är av den uppfattningen att det till största delen var mjuka bottenar.

Speciella noteringar som vi gjorde under inventeringen

- Längs denna sträcka mynnar "Nedrabydammarna" (se "Våtmarksprojekt vid Nedraby" av Siv Bengtsson-Lindsjö). "Nedrabydammarna" är ett område som består av gamla delar av Nybroån, som skars av då man byggde järnvägen på 1800-talet. Nybroån fick ett nytt förlopp, och de gamla delarna av ån blev med tiden ett våtmarksområde, som numera till största delen är restaurerade efter problem med bland annat igenväxning. De två övre delarna av Nybroåns gamla förlopp som inte ingick i våtmarksprojektet är i dagsläget i det närmaste helt igenvuxna. Den nordligt belägna är något kärlik. Vid hög vattenföring i Nybroån kan det ske inströmning av vatten till de två gamla åfårorna.
- Vattenuttag till bevattning förekom i mycket liten omfattning när inventeringen utfördes, vilket möjligen beror på att det var tidigt på säsongen och att det var rikligt med nederbörd under perioden.

- På denna sträcka fanns relativt lite utmynnande rör.

Biflödet söder Högestad (9a)

Detta biflöde kommer i dagen ur ett omfattande kulvertsystem, S Högestad Nygård. Vegetationen i omgivningarna är jordbruks- och åkermark. Området närmast vattendraget är flackt sluttande mot Nybroån. I vattendragets direkta närhet finns det ingen bebyggelse och inga jättelokor. Efter ett 40-tal meter blir biflödet kulverterat igen en kortare sträcka. I övrigt är biflödet rätat. Bottensubstratet är i huvudsak grus och sten, med undantag för ett parti mitt på sträckan där det är sand.

Speciella noteringar som vi gjorde under inventeringen

- Ett 50-tal meter nedströms den sista sträckan kulvert såg jag något som liknade en fisk som gömde sig i åkantens vegetation. Med biflödets helhetbild i åtanke fann jag detta något förvånande, då det inte såg ut att kunna hålla en fisk av den storlek den föreföll vara. Möjligen skulle det kunna vara en vattensork eller liknade - men jag tror mer på fisk av ståndplatsen att döma.

Sträcka 10 Örupsån

Ån börjar med en kulvert nordväst om Smedstorp. Från åns början och ner till gräsodlingen något nedströms Välabäckens inflöde i Örupsån domineras omgivningarna kring ån fullständigt av åker- och betesmark. Från gräsodlingen, söder om Tomelilla, till åns inflöde i Nybroån ändrar omgivningarna karaktär. Längs denna sträcka är det bitvis mycket svårt att ta sig fram till ån varför den i stort har lämnats opåverkad och har ett naturligt förlopp med stora inslag av bland- och lövskog i omgivningarna. Här och där finns det mindre vattenspeglar och kärrika inslag. På ett tiotal platser, främst norr om Ö. Ingelstad, gränsar hustomter mot ån. Vid Nymölla passerar vattnet förbi och igenom kvarnrännan som finns i anslutning till huset.

Söder om golfbanan i Tomelilla finns det första beståndet jättelokor i ån. Från Välabäckens inflöde i ån förekommer jättelokorna bitvis mycket talrikt. Vid inventeringstillfället kunde vi räkna till minst 800 jättelokor inom ett mindre område (se nedan).

Från åns början ner till sydost om Örup har ån ett rätat förlopp. Därefter har ån i stort sett ett naturligt förlopp med undantag för vissa omläggningar av åfåran i samband med byggnationen av järnvägen. Strömhastigheten är i genomsnitt relativt låg ner till Ådala söder om Ullstorp. Efter Ådala ökar strömningshastigheten något undan för undan för att längs vissa partier vara hög. Bottensubstratet i ån varierar mellan sand, grus och sten. Längs en kortare sträcka förekom även skiffer. Under inventeringen av sträckan Ådala till Nymölla var det mycket högt vatten vilket försvårade bedömningen av bottensubstratet och strömhastigheten.

Speciella noteringar som vi gjorde under inventeringen

- Det stora jättelokabeståndet gränsar till en stor gräsodling. Gräset skördas i stora rullar. Detta bör vara olyckligt då det troligen föreligger en stor risk att lokorna sprids vidare med gräset då det säljs för utplantering.
- Sannolikt sker det under torra och varma perioder ett förhållandevis stort uttag av vatten ur

ån för bevattning av åkermark. Då vattenföringen i Örupsån inte är särdeles kraftig borde detta kunna förvärra omständigheterna i ån i samband med utsläpp av olika slag. Uttaget av vatten påverkar även igenväxningen i ån, som ökar. Detta leder även till försämrade syreförhållanden i vattendraget.

- Väster Smedstorp, i närheten av järnvägen, såg vi småfisk. Söder Kverrestad vid en vägtrumma fann jag en öring, som hittat litet öppet vatten i anslutning till vägtrumman. Upp- och nedströms vägtrumman är ån helt igenväxt av vass och annan vegetation. Jag skulle tro att det är cirka fyra kilometer nedströms till nästa öringbiotop på grund av all vegetation i ån.
- I samband med inventeringen av sträckan, Ådala - Nymölla, träffade vi en lantbrukare som hade mark i anslutning till ån. Lantbrukaren berättade att det vissa år var rikligt med öring i ån, men att dessa hade slagits ut vid ett par tillfällen under åren då Tomelilla reningsverk inte har varit i drift. Fem till sex hundra meter uppströms Nymölla fann vi mycket stora mängder vinbärssniglar och såg färska spår efter vildsvin.
- I området kring ån söder Örup finns det ett par kräftdammar i nära anslutning till ån. Längs denna sträcka fann vi en minkfälla som kan vara för att skydda kräftor i området, men även skulle fälla kunna vara till för att freda ett eventuellt öringsbestånd längs detta parti av ån.

Biflödet från Toarp (10a)

Biflodets omgivning består till största delen av betad gräsmark med mindre inslag av lövträd. Området sluttar ned mot Örupsån och är något kuperat. Vid biflodets början finns ett antal hus och en bondgård, som gränsar till biflodet. Längs biflodet finns det inga jättelokor men ett parti rikligt med skräp.

Biflodets förlopp är delvis rätat och på ett ställe kulverterat under betad gräsmark. Längs biflodet finns det ett flertal mindre dammar och en större, vilka skapats genom fördämningar och i två fall utgrävning invid biflodet. Strömningshastigheten är relativt hög på grund av stor fallhöjd i området. Bottensubstratet består till största delen av sand, men det förekommer inslag av sten.

Speciella noteringar som vi gjorde under inventeringen

- Längs den första delen av sträckan växer det rikligt med skräp. Skräp bidrar till jorderosion då de beskuggar marken till den grad att få andra växter kan leva i deras skugga. Om skräp får möjlighet att breda ut sig till den omfattning att de skapar skräplandskap så kommer marken under att bli helt kal vilket gör att det inte finns någon annan vegetation som binder jorden.
- I dammarna och delar av biflodet växer det mycket rikligt med alger.
- I den stora dammen finns det med säkerhet kräftor. Troligen finns kräftor även i åtminstone en av de mindre dammarna som har eget tillflöde från den stora dammen.
- I en av de mindre dammarna fann jag gammarus och såg tecken som tyder på att det finns fisk i dammen.

Sträcka 11 Välabäcken

Bäcken börjar med två kulvertar nordväst om Lunnarp, men troligtvis finns det ytterligare ett tillflöde som bidrar till bäcken. Bäcken går i en stor cirkel, likt en vallgrav i början, innan den viker av mot Tomelilla. Omgivningarna kring ån är omväxlande. Från bäckens början och fram till Tomelilla dominerar åker- och betesmark. Genom Tomelilla växlar omgivningen mellan parklandskap och statsbebyggelse. Efter Tomelilla har ån sitt förlopp genom lövskog ner till golfbanan söder om Tomelilla, där åker och gräsmark tar över den korta sträckan ner till Örupsån. Åns jättelokor var vid inventeringstillfället samlade mellan utflödet från reningsverket och inflödet i Örupsån. Bortsett från Tomelilla med omnejd saknas det i princip bebyggelse i åns direkta närhet.

Omgivningarna kring ån fram till Tomelilla är flacka och bäcken har ett rätat förlopp. Längs denna sträcka är sand och grus det vanligaste bottensubstratet, men på ett par parti förekommer det inslag av sten i form av skiffer. En liten bit in i Tomelilla är ån dämmd till en större damm. Bortsett från i dammen är grus och sten det dominerade bottensubstratet genom Tomelilla och ner till Örupsån. Längs denna sträcka har ån en fin fallhöjd vilket gör att strömhastigheten är medel till snabb. Nedströms Tomelilla reningsverk finns det reningsdammar som har sitt utflöde i Välabäcken något norr om golfbanan söder om Tomelilla.

Speciella noteringar som vi gjorde under inventeringen

- Uppströms reningsverket fann vi föroreningskänsliga insekter som gammarus och olika sländor. Nedströms reningsverket, längs golfbanan, fann vi endast gråsuggor och iglar. Detta tyder på att vattnet från reningsverket är av relativt dålig kvalitet. Längs nedre delen av reningsdammarna, tillhörande reningsverket, såg vi ett flertal trösklar i ån, som troligen är tänkt som "laxtrappa".
- Vid början av bäcken siktade vi småfisk i vattnet och därefter kontinuerligt längs bäcken ner till Tomelilla. När jag ett halvår senare återvände till bäcken för att kontrollera ett par saker fann jag rikligt med småfisk och ett par öringar i anslutning till trösklarna och reningsverkets dammars utflöde.
- I den övre delen av bäcken där den har ett cirkelformat flöde har man dämt upp bäcken till ett kräftdike och försett detta med munk för nivåreglering av vattendjupet. Jag tror dock inte att diket var i bruk då vi inventerade bäcken. Invid bäcken har man nyligen grävt en mindre kräftdamm, som ser ut att vara i bruk.

Biflöde Välabäcken (11a)

Sträckan börjar med kulvert. I början av biflödet är det åker- och betesmark i omgivningen och efter det golfbana med allt vad det innebär. Under det första partiet är det flackt för att vid slutet av biflödet slutta kraftigt. Vid tiden för inventeringen var det mycket lite vatten i ån och åfåran hade nyligen rensats. I åns direkta närhet finns det ingen bebyggelse eller några jättelokor.

Ån har ett rätat förlopp och är kulverterad under större delen av golfbanan. Bottensubstratet består till största delen av sand och dy, men har mot senare delen av flödet allt större inslag av sten. Öster om sandtaget kommer det en liten bäck från norr och går in i huvudflödet. Bäcken som kommer ur en kulvert ett par hundra meter norr om huvudflödet, har ett parti med stensatt

åkant. Ett 50-tal meter uppströms inloppet i huvudflödet finns det en damm på östra sidan som ser ut att vara ämnad för kräftor. Vid inventeringstillfället bidrog bäcken med cirka 50 % av huvudflödets vattenmängd. Nedströms den lilla bäckens inlopp ökar successivt mängden sten i ån ner till golfbana söder om Tomelilla.

Speciella noteringar som vi gjorde under inventeringen

- En bit in på golfbanan är ån dämnd till två dammar och blir därefter kulverterad under golfbanan. Före kulverteringen tyder insektsbeståndet på bra vatten, för att efter kulverten förefalla typiskt för nedsmutsat vatten. På västsidan av golfbanan går kulverten in i ett par dammar som ligger på rad. Vid den första dammen står det en skylt som säger att dammen är en fiskodling. Om det finns fisk i dammen, vilket jag anser osannolikt, är det karp. Ett tiotal meter efter den sista dammen går ån in i Välabäcken.

Sträcka 12 Tillflöden till "Nedrabydammarna

Tillflödet börjar med en kulvert inne i Övraby. Ett 30-tal meter nedströms kulverten finns det en trevligt belägen damm. Bäcken slutar i en av Nedrabydammarna (Bernt Perssons). Drygt halvvägs ner till Nedrabydammarna kommer det in ett litet biflöde från Lunkagård (12a) söder om Övraby. Biflödet börjar med en kulvert och växlar sedan mellan att vara kulverterat under jordbruksmark och att gå i dagen. Biflödet har ett rätat förlopp. Sista sträckan före inloppet i bäcken från Övraby har biflödet ett naturligt förlopp genom en ravin klädd med löv- och blandskog. Mellan dammen och biflodets inlopp är det naturskön gräsmark med inslag av enstaka pilträd, och det finns trädriddåer längs de första 45 metrarna från biflödet sett. Genom Övraby består bäckens omgivning av tätt lövskog.

Vid biflödet från Lunkagårds inlopp i bäcken, från Övraby, finns ett bestånd av jättelokor. I Övraby gränsar ett antal hustomter mot bäcken och något utanför byn har ån sitt förlopp kring en stor gård.

I utkanten av byn blir bäcken kulverterad under en åker. Där ån går i dagen igen ser det ut som om man nyligen har stensatt å och åkant så det skall se aningen mer naturligt ut. Nedströms detta parti ligger det en damm och ett 20-tal meter uppströms dammen finns det ett reningsverk. Troligtvis har reningsverket sitt utflöde i dammen. På den norra sidan av den stensatta sträckan och dammen ligger en gården som bedriver uppfödning av broilers. Förloppet är övervägande naturligt, men är bitvis rätat. Fallhöjden på sträckan gör att vattnet arbetar på ordentligt. Bottensubstratet är sand, grus och sten.

Speciella noteringar som vi gjorde under inventeringen

- Bäckens nedre del har restaurerats och fått ett mera slingrande förlopp i och med att ett våtmarksprojekt genomfördes här 1996 (se rapporten "Våtmarksprojekt vid Nedraby"). En mindre damm anlades också före utloppet i en av Nybroåns gamla meanderslingor där bäcken rinner ut. Då järnvägen anlades på 1800-talet skars Nybroån av på flera ställen och de gamla meanderslingorna hade under åren som gått vuxit igen kraftigt. I våtmarksprojektet restaurerades de gamla meanderslingorna för att åter få öppet vatten genom systemet och ytterligare två dammar anlades i anslutning till de gamla meanderslingorna. De avskurna meanderslingorna avvattnas genom en kulvert under järnvägen.

- Precis efter kulverten var det gott om gammarus och nattsländor. Dammen i Övraby hade vid inventeringstillfället rikligt med alger på vattenytan, annars var vattnet mycket klart
- Nedströms Grönadal ligger det en damm, i vilken det finns rikligt med gräskarp.

Tillflödet väster om Tosterup (12b)

Sträckan börjar med två kulvertar i kanten av en lång sänka klädd med mycket tät lövskog. I tillflödets närhet finns det ingen bebyggelse eller några jättelokor. I sänkan meandrar bäcken fint och längs med kanterna finns det några små tillflöden från sidorna, vilket gör att bäcken växer vartefter man följer den nedströms. Kort efter sänkans slut blir ån kulverterad under åkermarker. Längs denna kulvertering ansluter även biflödet från Munka Tågarp. Vid slutet av flödet går den in i våtmarkerna Vallamaderna. Något distinkt inlopp gick inte så väl att skönja då jag inventerade denna sträcka. Från Vallamaderna går vattnet till en av Nybroåns gamla meanderslingor söder om Nedraby, och därefter ut i Nybroåns ”nya” förlopp.

Speciella noteringar som vi gjorde under inventeringen

- Längs sänkan och ytterligare en bit längre nedströms finns det rikligt med vinbärssniglar.
- På den södra sidan av sänkan ligger det en mindre sjö till vilken det finns ett grävt litet dike från bäcken. När jag passerade under inventeringen låg det en kraftig plankbit i vägen för dikets anknäring till bäcken, varför det endast var en liten mängd vatten som leddes bort från bäcken till sjön vid namn Mossen.
- I Vallamaderna, ett stort fuktmarksområde, var det rikligt med häckande fågel.

Tillflödet från Munka Tågarp (12c)

Sträckan börjar med en kulvert omgiven av åkermark. Efter cirka 250 meter går bäcken ner i en sänka täckt med en blandning av gräsmark och lövskog, i anslutning till lövskogen finns det en mindre granplantering. Längs bäcken finns inga jättelokor. Bebyggelsen i omgivningen består av en gård i ovankanten av ravinen.

Bäckens första hundra meter är uträtade, men därefter ser bäcken ut att ha ett relativt naturligt förlopp. I slutet av sänkan går bäcken ner i en kulvert från tillflödet väster Tosterup. Bottensubstratet består av en fin blandning av grus och sten, där delar av stenen är skiffer.

Speciella noteringar som vi gjorde under inventeringen

- I övre delen av sänkan har bäcken dämats upp till två dammar. Den ena är något större än den andra. Jag kan inte bedöma om dessa dammar har något annat syfte än att vara vackra. Den större av de två ser ut som en ”put and take” damm för sportfiske efter inplanterad laxfisk. Jag såg inget som tydde på att det fanns fisk i dammen. Kring dammarna är området parkligt - som en förlängning av en trädgård som ligger brevid sänkan.
- Vid ravinens slut, där omgivningen består av gräs- och åkermark finns det spår efter en gammal damm, som tidigare har legat i bäckfåran. Den gamla dammen i slutet av ravinen är nu mest som fuktig gräsmark, men det skulle troligen vara enkelt att återskapa dammen

igen.

- I bäcken fann jag gammarus och andra lite känsligare insekter.

Sträcka 13 från Köpingemölla till landsvägsbron söder Barevadsmölla

Sträckan som är från Köpingemölla och ner till Sockerbruket har mycket kraftig lövskogsvegetation på den sydvästra sidan närmast ån. På den norra och östra sidan är det en blandning av betesmark och åkermark. Längs åsträckan förekommer det sporadiskt ansamlingar av jättelokor. Längs åns ena sida finns det rikligt med bebyggelse då ån har sitt förlopp runt Köpingebro. Vid Köpingemölla och Barevadsmölla har ån dämnts upp till kvarndammar. Stora delar av denna sträcka har en snabb vattenföring, mycket på grund av sten i ån och fallhöjden, men det finns även konstgjorda strömkoncentratorer i ån som bidrar till strömningshastigheten.

Den snabba vattenföringen fortsätter förbi sockerbruket, för att sedan nedströms sockerbruket snabbt tappa fart. Mellan sockerbruket och Barevadsmölla finns det en sträcka som på västsidan består av gräs-/ängsmark och en skyddszon avsatt mellan ån och omgivningen. I skydds-zonen finns det ett stort antal träd- och buskplantor som är relativt nyplanterade. Kontrasten till västsidan finner man på östra sidan där åkern går hela vägen intill åbrinken.

Speciella noteringar som vi gjorde under inventeringen

- När jag inventerade sträckan precis nedströms Köpingemölla såg jag hur en lantbrukare spred något över åkermarken invid ån, troligtvis var det gödning. Även ån fick sig ett ordentligt svep av detta preparat då det inte fanns någon skyddszon. Det var lika rikligt med "vita korn" i ån som på åkern!
- Marken kring Köpingemölla och 100-150 meter nedströms är fullständigt täckt av lokor.

Sträcka 14 från dubbelbroarna nedströms Barevad till havet

Merparten av omgivningen består av gräsmark, delvis golfbana, med små och stora inslag av lövträd och buskar. Omgivningarna är i stort relativt flacka med ett par mer kuperade partier på den första delen av sträckan. Längs sträckan förekommer det sporadiskt mindre mängder jättelokor men även bitvis stora mängder skräp. Åns närmaste omgivning är helt obebyggda med undantag för ett hus vid åmynningen.

Denna sträckan har ett mer eller mindre meandrande förlopp. Strömningshastigheten är relativt normal men på vissa steniga partier är den snabb. Bottensubstratet består av sten, grus och sand. Cirka 300 meter norr kustvägen ansluter Herrestadsbäcken ifrån väster. Något nedströms Herrestadsbäckens inlopp i ån är det ett dike som ansluter från östra sidan. Diket får sitt vatten ifrån en av dammarna på golfbanan och en gammal kulvert från Nybrostrand.

Speciella noteringar som vi gjorde under inventeringen

- Längs hela sträckan tycks det ske en kontinuerlig nyplantering av lövträd (klibbal).
- I ån har det skett ett visst restaureringsarbete de sista åren, vilket kanske syns tydligast på erosionsskydd som har byggts, men även på att det finns rikligt med grövre stenar i ån.

- Skräp och jättelokor bidrar till jorderosion då de beskuggar marken till den grad att få andra växter kan leva i deras skugga. Om skräp och jättelokor får möjlighet att breda ut sig till den omfattning att de skapar skräp- eller jättelokalandskap så kommer marken under att bli helt kal vilket gör att det inte finns någon annan vegetation som binder jorden.

Sträcka 15 Herrestadsbäcken från St Herrestads reningsverk

Bäcken kommer ut ur en kulvert i närheten av ett mindre reningsverk, men även reningsverket bidrar med vatten till bäcken. Området är relativt flackt med inslag av något mer kuperade partier. Längs bäcken finns det inga jättelokor. Kring ån består bebyggelsen av reningsverket och Beetlehem, som består av spridd bebyggelse. Bäckens förlopp är rätat men har bitvis en hög strömningshastighet. Bottensubstratet består i huvudsak av sand och grus men det finns även stenigare partier i bäckens övre delar. I höjd med Fredriksberg ansluter ett dike från ett skogsbeklätt våtmarksområde. Femhundra meter uppströms där biflödet från Lv 4 går in i bäcken, ansluter ett biflöde från Öja.

Speciella noteringar som vi gjorde under inventeringen

- Nedströms reningsverket såg jag öringstirr och fann gammarus i vattnet.
- Mellan reningsverket och partiet där jag observerade öringstirren ligger det en mindre plantskola vilken har gjort förberedelser för att ta vatten från bäcken. Om det sker ett uttag av vatten på denna sträcka kan det ha en negativ påverkan på fiskbeståndet nedströms då bäcken generellt har ett litet vattendjup.
- Längs bäcken saknas det i stort skyddszoner och träd- och buskvegetation. Skyddszoner skulle här på ett positivt sätt bidra till att förbättra den allmänna miljön i vattnet.

Biflödet från Öja till Herrestadsbäcken (15a)

Biflödet kommer från en kulvert ett par hundra meter väster om fotbollsplanen, söder om Öja. Biflodets omgivning består av gräs och åkermark. Delar av gräsmarkerna används som betesmark. Ett par hundra meter nedströms, där biflödet går i dagen, finns det ett mer kuperat parti som är skogsbeklätt. I övrigt är omgivningarna flacka. Vid åböjen söder om Herrestad Nygård finns det ett mycket livskraftigt och talrikt jättelokabestånd. Vid sidan av det skogsbeklädda partiet gränsar en fastighet mot biflödet.

Biflodets förlopp är rätat och på den första tredjedelen är strömningshastigheten hög med ett bottesubstrat bestående av grus och sten. Den resterade delen av biflödet har normal till långsam strömningshastighet och relativt mjuka bottenar. Längs sträckan finns det en samling mindre kräftdammar, och vid jättelokabeståndet finns det en vattensamling av typen mägerhål. Ett tjugofemtal meter från biflödet, vid mitten på sträckan, finns det en grävd damm inne i ett parti energiskog. Vad dammen har för exakt syfte har jag inte funnit ut men antingen är det ett viltvatten eller så är det ett kräftvatten.

Speciella noteringar som vi gjorde under inventeringen

- Då vattnet till kräftdamarna sannolikt tas ifrån biflödet, bör detta vara av relativt god kvalitet, då kräftor kräver förhållandevis bra vatten för sin överlevnad.

- För att undvika ytterligare spridning bör det talrika (minst femtonhundra plantor) jättelokabeståndet bekämpas då det är isolerat och lätt att bekämpa.
- Längs biflödet saknas huvudsakligen busk- och trädvegetation. Buskar och träd skulle här bidra till en sänkt vattentemperatur och minska mängden vattenvegetation i biflödet.

Biflödet från Lv 4 till Herrestadsbäcken (15b)

Biflödet kommer från ett antal kulvertar, dels från gamla Lv 4 övningsfältet invid Ystad dels från en kulvert från P7 dammen samt diken i dammens närhet. Omgivningarna består av blandskog och delvis betade gräsmarker. Området är flackt. Det finns ett mindre antal jättelokor längs bäcken varav de flesta är koncentrerade till det gamla övningsfältet invid Ystad. I bäckens direkta närhet finns koloniområdet Klondyke.

Tillflöderna som skapar bäcken är alla rätade och har under åren rensats kontinuerligt. Strömningshastigheten är låg och bottensubstratet består av sand och dy. Längs bäcken ansluter biflöden från Öja mosse och Öja.

Speciella noteringar som vi gjorde under inventeringen

- Vid inventering av sträckan kände jag en tydlig doft av något som föreföll vara kylvätska. Lukten kände jag bland annat vid kulvertarna från Risabäcken.
- Rätningen av bäckens förlopp i kombination med den mycket rikliga vattenvegetationen gör att strömningshastigheten är låg och att det troligen råder dåliga syreförhållanden i bäcken.
- De ännu ej så spridda jättelokabestånden bör bekämpas innan de sprider sig vidare längs bäcken och ut i omgivningarna.

Biflödet från Öja mosse till flödet från Lv 4 (15c)

Flödet uppstår ur kulvertar och öppna diken. Omgivningarna består av våta och delvis betade gräsmarker, och lövskog. En del av lövskogen är s.k. energiskog. Området är flackt. Längs flödet finns vare sig jättelokor eller bebyggelse.

Dikena är rätade och vattnet har en låg strömningshastighet, vilket gör att det är mjuka bottnar med riklig vegetation. I anslutning till ett av tillflödena finns det en mindre vattenspegel som tjänar som viltvatten.

Speciella noteringar som vi gjorde under inventeringen

- Då området är dikat blir mossen relativt torr under sommaren.
- Under våren, då inventeringen av mossen skedde, var det rikligt med häckande fågel.

Biflödet från Öja till flödet från Lv 4 (15d)

Biflödet kommer ur en kulvert. Omgivningarna består av åker och delvis betade gräsmarker och lövskog. En del av lövskogen är s.k. energiskog. Området är flackt. Längs biflödet finns

det vare sig jättelekor eller bebyggelse. Biflödets förlopp är rätat och har låg strömningshastighet. I huvudsak är bottenarna mjuka med riklig vegetation.

Biflödet från Fredrikbergsskogen till Herrestadsbäcken (15e)

Biflödet kommer ur en kulvert ett hundratal meter in i Fredriksbergsskogen. Omgivningarna består i huvudsak av gräs- och åkermark. Ute på den öppna marken finns det två skogspartier där det ena är en lövskogsplantering med inslag av gran och det andra är lövskog. Området är flackt och utan bebyggelse. Längs biflödet finns det vare sig jättelekor eller bebyggelse. Biflödets förlopp är rätat. Strömningshastigheten är måttlig till låg och botten substratet består av sand med inslag av grus.

Speciella noteringar som vi gjorde under inventeringen

- Biflödet hade vid inventeringstillfället nyligen rensats.